

Galatským 5,13-26

Až doposud apoštol Pavel obhajoval evangelium, že spásy člověk dochází na základě víry ve Spasitele hříšníků, Pána Ježíše Krista, a nikoliv na základě poslušnosti (Mojžíšova) zákona. Každý člověk je hříšný už svou porušenou přirozeností, se kterou přichází na svět a není proto schopen Boží zákon naplnit. Ani národ židovský to nedokázal. Proto musel přijít Spasitel, Záchrance hříšníků, Ježíš, který vynesl všechn hřích světa na kříž a svou smrtí hříchy světa usmířil. Víra v Pána Ježíše tedy přináší úžasnou svobodu od křečovitých snah dojít spásy vlastním úsilím.

1. Láska je naplněním zákona

Onu svobodu v Kristu ovšem mohli někteří špatně chápat a zneužívat. Mohli ji chápat jako otevřenost k naprosté libovůli. Jsem svoboděn od otroctví zákona, a proto si mohu dělat vše, co se mi zlíbí. Tak zatímco dosud Pavel bojoval s vyznavači zákona, zde se obrací proti opačnému spektru – proti těm, kteří si svobodu v Kristu vykládají jako svobodu k bezstarostnému hřešení. Na jejich adresu Pavel píše: „*Vy jste byli povoláni ke svobodě, bratří. Jen nemějte svobodu za příležitost k prosazování sebe, ale služte v lásce jedni druhým*“ (v. 13). Doslovněji: Jen nemějte svobodu za „záminku pro tělo“.

Pavel zde pro tělo používá řeckého pojmu *sarx*, které znamená zemitost, masitost těla, tělesnost, přeneseně je to pojem pro porušenou lidskou přirozenost, přizemnost, řekněme „hříšnost“. Svoboda v Kristu neznamena povolení tomu, co si žádá naše padlá přirozenost. Pravou podstatou svobody v Kristu je to, že je to svoboda od sobeckých tužeb a žádostí, aby mohl člověk milovat svého Boha a svého bližního – služte v lásce jedni druhým. Tak se projevuje svoboda v Kristu. Tato svoboda z nás snímá otrocké břemeno snah dojít spásy poslušností Božího zákona. Je to také svoboda, která v nás vytváří nový prostor Ducha Božího, ve kterém můžeme pohřbívat starou přirozenost a otevírat se lásce Boží, především ve službě svým bližním. Nejde tedy pouze o svobodu *od něčeho* (otroctví zákona), ale také svoboda *k něčemu*, k tomu žít v nových vztazích lásky a služby.

A pro tehdejší cititele Mojžíšova zákona Pavel připomene, že takto nějak to bylo vlastně už zamýšleno i v tom zákoně samém: „*Vždyť celý zákon je shrnut v jednom slově: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého*“ (v. 14). Není to jediné místo, kde Pavel shrnuje učení a směřování Mojžíšova zákona právě takto. Např. v listu Římanům píše: „*Vždyť přikázání `nezcizoložíš, nezabiješ, nepokradeš, nepožádáš` a kterákoli jiná jsou shrnuta v tomto slovu: `Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.` Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona*“ (Ř 13,9-10). Vychází to z učení samotného Ježíše, který odpověděl na otázku, které přikázání je v zákoně největší: „*První je toto: `Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pán; miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své mysli a z celé své síly!` Druhé pak je toto: `Miluj bližního svého jako sám sebe!` Většího přikázání nad tato dvě není.*“ (Mk 12,29-31). Celý zákon s mnoha rozmanitými přikázáními vedle k jednomu: Milovat Boha nade vše a svého bližního jako sám sebe. Když Pavel odmítl zákon jako cestu ke spáse, jistě tím neodmítl smysl zákona, kterým je láska k Bohu a člověku. Ale teprve když přijmeme Boží milost a obět Pána Ježíše, teprve tehdy přijímáme dar Ducha svatého, Ducha lásky. Smysl zákona je tedy naplněn nikoliv v úsilí judaistů, ale v těch, kdo jsou Kristovi a kdo jsou proměněni zevnitř jeho Duchem.

Mezi Galatskými ovšem patrně kvasily vlivy jiné: „*Jestliže však jeden druhého koušete a požíráte, dejte si pozor, abyste se navzájem nezahubili*“ (v. 15). Z toho vyplývá, že vztahy mezi Galatskými nebyli asi právě idylické. „*Kousali se a požírali*“. To naznačuje narušené vztahy, nějakou zášť, nevraživost. Nevíme, jaké povahy to bylo. Zda to byly spory mezi jednotlivými teologickými proudy v Galácii nebo něco jiného. Každopádně to svědčilo o jejich duchovní nezralosti. Možná se předháněli v teologických argumentacích. Ale bez lásky. Láska je vlastním naplněním zákona, a toto naplnění nám přinesl Kristus ve své oběti a v daru Ducha svatého. A možná ti, kteří tak bazírovali na obřizce a jiných ustanoveních zákona, toto nepochopili. I dnes se může stát, že se budeme dohadovat o teologických názorech, pojetí víry, o tom, co je správné a nesprávné v církvi, což jistě není špatně, ale může se i z těch svatých zápolení stát kousání a požíráání s absencí lásky a úcty. To je pak prohrané, byť by se jednalo o hájení sebesvatejších věcí.

2. Duchem chod'te

Aby mohl člověk skutečně křesťansky a v lásce Boží žít, musí podle Pavla „*žít z moci Božího Ducha: `Žijte z moci Božího Ducha, a nepodlehnete tomu, k čemu vás táhne vaše přirozenost*“ (v. 16). Doslovněji dle Kralických: „*Duchem chod'te, a žádosti těla nevykonáte.*“ Připomeňme, že „*žádosti těla*“ se netýkají pouze výslovně tělesných záležitostí. Ve v. 19-20 vidíme, že mezi skutky těla patří cizoložství, vraždy, opilství, obžerství (takové věci si asi nejčastěji spojujeme s „tělem“), ale zrovna tak mezi skutky těla patří hádky, žárlivost, rozpory a rozkoly. Skutečně zde tedy nejde o jakýsi řecký dualismus, který stavěl do ostrého protikladu tělo a ducha. Tedy, že ty věci duchovní jsou dobré a vše co je spojeno s hmotou a hmotným tělem je zlé. Spása se zde hledala ve vyproštění duše z pout

hmoty a těla. Biblické pojetí je jiné. Tělo i duše, svět hmotný i duchovní, je stvořením Božím. Tělo není zlé. Zlá je lidská, porušená, hříšná přirozenost člověka – souhrnně zde nazývaná „sarx“ – tělo. Pavel použil tento pojem proto, že hřích se často projevuje tělesně, ale vidíme, že nejen tělesně, ale právě i mnoha jinými, řekněme nehmotnými způsoby: závist, pýcha, nenávisť, hádavost, jsou také „skutky těla“, i když jsou nehmotné povahy. To vše je „sarx“ – tělo, porušená lidská přirozenost.

„*Touhy lidské přirozenosti (sarx) směřují proti Duchu Božímu, a Boží Duch proti nim. Jde tu o naprostý protiklad, takže děláte to, co dělat nechcete*“ (v. 17). Řecký dualismus viděl rozpor mezi hmotným a duchovním světem. Pavel vidí rozpor mezi sarx a Božím Duchem, mezi porušenou přirozeností člověka a Duchem Božím. Není možno žít zároveň „podle těla“ a podle Ducha Božího. Jsou to světy naprosto neslučitelné. Sarx, tělo, porušená stránka je v nás ovšem stále přítomna. Nezmizela se znovuzrozením. Při znovuzrození se stalo to, že jsme byli přijati, očištěni Kristem a byl nám darován Duch svatý jako síla nového života. Staré náklonnosti však nebyly jaksi vyoperovány. Zůstávají v nás. Ale díky moci Ducha svatého nad námi již nemusí mít nadvládu a nemusíme být jejich otroky.

„*Chci říci: Žijte z moci Božího Ducha, a nepodlehnete tomu, k čemu vás táhne vaše přirozenost (sarx – tělo)*“ (v. 16). Doslovněji: „*Duchem chod'te a jistě (ou μη) žádost těla nedokonáte*“. Tělo, ta stará přirozenost v nás ještě nezmizela, stále je ještě zde a snaží se nás táhnout svým směrem pryč od Boha. V listu Římanům čteme: „*...že starý člověk v nás byl spolu s ním (Kristem) ukřižován, aby tělo (zde ovšem sóma) ovládané hříchem bylo zbaveno moci a my už hříchu neotročili*“ (Ř 6,6). Ten starý (padlý) člověk v nás zde stále ještě je. Ale byl ukřižován spolu s Kristem, „tělo hříchu“ tak bylo zbaveno moci. To staré v nás sice nezemřelo, nezmizelo, ale bylo ukřižováno spolu s Kristem, bylo spoutáno, abychom už nepodléhali a neotročili hříchu a zlu. V našem textu jsme zase četli: „*Ti, kdo patří Kristu Ježíši, ukřižovali tělo s jeho vášněmi a žádostmi*“ (v. 24 ČSP). Všechny tyto texty tvrdí, že naše „tělo“, to staré, padlé v nás ještě je, ještě nebylo odstraněno, ještě existuje. Ale díky Kristu to nemusí být už otrokář, kterému jsme nuceni podléhat. Tělo, starý člověk v nás, byl zbaven své nadvlády, byl ukřižován. Nemusíme jej poslouchat. Ale přesto stále ještě cítíme jeho žádosti. Kdosi to řekl tak, že ten starý člověk, to tělo, bylo ukřižováno v Kristu, ale my stále slyšíme jeho volání a někdy se ho snažíme zase sejmout z kříže.

Jedinou mocí, aby se tak nestalo, je moc Ducha svatého: „*Žijte z moci Božího Ducha, a nepodlehnete tomu, k čemu vás táhne vaše přirozenost*“, „*Duchem chod'te, a žádosti těla nevykonáte*“. Co to znamená „chodit Duchem“? Ve v. 25 čteme: „*Jste-li živi Božím Duchem, dejme se Duchem také řídit.*“ Z těchto veršů slyšíme **2 pravdy**.

1) Jedna nám říká, že díky Božímu duchu smíme vůbec žít jako Boží děti. Duchem jsme živi, Duchem žijeme duchovně ve spojení s Bohem Otcem a Pánem Ježíšem. Duch z nás činí Boží děti a Kristovy následovníky. Jím jsme znovuzrozeni k věčnému životu. Duch nám dává nový život v Kristu. Je to na prvním místě něco, co je nám darováno – bez našich zásluh. Znovuzrození, dar nového života, je z moci Ducha svatého.

2) A k tomu můžeme připojit, že když jsme přijali a prožili a věříme v tuto moc Ducha svatého, pak ji můžeme a máme také aktivně a svobodně následovat. Jste-li Duchem živi (obnoveni, obživeni), pak se Duchem také nechte řídit, následujte Ducha, Duchem chod'te. Předpokládá se zde tedy lidská aktivita (chod'te, žijte). Ovšem pozor, nikoliv lidský aktivismus, ale život z moci a pod vedením Ducha svatého.

A jak vypadá takové „chození Duchem“?

Pavel píše, že ve věřícím člověku probíhá boj, napětí mezi tělem (sarx) a Duchem (svatým). Mezi přitažlivostí staré padlé přirozenosti a novou mocí Ducha svatého. A aby byl Pavel konkrétní, ukáže, čím se v životě člověka projevuje tělo (sarx) a čím Duch svatý.

Skutky těla: „*...necudnost, nečistota, bezuzdnost, modlářství, čarodějství, rozbroje, hádky, žárlivost, vášeň, podlost, rozpory, rozkoly, závist, opilství, nestřídmost a podobné věci*“ (v. 19-21).

Ovoce Ducha: „*Láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání*“ (v. 22-23).

Tak jako se velice konkrétně projevuje chození podle „těla“, tak také se velice konkrétně projevuje i chození v Duchu. Platí zde jednoznačné Ježíšovo pravidlo: Po ovoci poznáte... Po tom, co je v našem životě přítomno, jak žijeme, se ukáže, zda se necháváme ovlivňovat, naplňovat a vést Duchem svatým nebo zda žijeme podle těla. Hlavním rozpoznávacím znamením vedení Duchem svatým nejsou zázraky ani mocná služba, ale právě ovoce Ducha svatého. Někdo může dokonce činit zázraky v Božím jménu, ale přece nemusí žít z Ducha svatého. Pán Ježíš sám varuje: „*Mnozí mi říkají v onen den: 'Pane, Pane, což jsme ve tvém jménu neprorokovali a ve tvém jménu nevymítali zlé duchy a ve tvém jménu neučinili mnoho mocných činů?' A tehdy já prohlásím: 'Nikdy jsem vás neznal; jděte ode mne, kdo se dopouští nepravosti'*“ (Mt 7,22-23). Vzpomeňme také na korintskou církev. Patrně se tam dělo mnoho projevů Boží moci, duchovní dary, charismata, a přece to byl sbor s mnoha problémy. „*Mlékem jsem vás živil, pokrm jsem vám jíst nedával, protože jste jej nemohli snést - ani teď ještě nemůžete, neboť dosud patříte světu. Odkud je mezi vámi závist a svár, ne-li z toho, že patříte světu a žijete jako ostatní lidé?*“ (1K 3,2-3).

Skutečné chození Duchem se pozná ne až tak podle míry schopností a obdarování, ale podle proměněného charakteru. Nikoliv podle míry charismat, ale podle ovoce Ducha svatého. Tak především se pozná ten, kdo chodí Duchem, kdo následuje Ducha, kdo je veden Duchem.

Středa 14.4.2021 BH CB P3 M. Žemlička